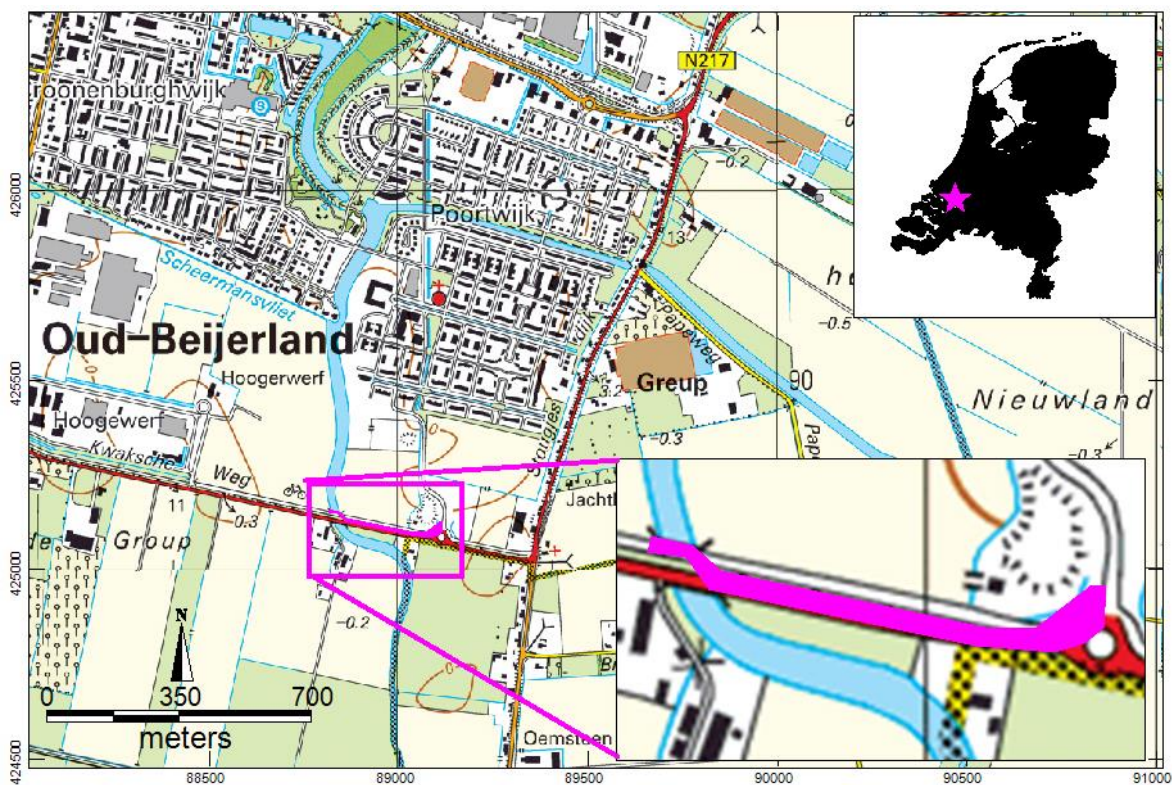


Oud-Beijerland, N217
Kwakscheweg
(Gemeente Oud-Beijerland)
Een karterend booronderzoek



Afbeelding 1: Ligging van het plangebied (paars) op een topografische kaart 1: 25.000 (kadaster 2012).

ArGeoBoor rapportnr. 1313
auteur: I.S.J. Beckers (senior prospector)

L.C. Nijdam (senior prospector)
paraaf voor vrijgave
datum: 6 oktober 2014
Opdrachtgever: Iv-Infra bv

ISSN: 2351-9975

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	3
1 Inleiding.....	4
1.1 Kader.....	4
1.2 Doel en Vraagstelling.....	4
1.3 Administratieve gegevens.....	4
2 Gegevens plangebied.....	5
2.1 Beschrijving plangebied.....	5
2.2 Voorziene ontwikkeling.....	5
3 Archeologische verwachting.....	6
4 Archeologisch veldonderzoek.....	7
4.1 Methode.....	7
4.2 Resultaten.....	7
Conclusies.....	10
5 Aanbeveling/Selectieadvies.....	10
Literatuur.....	11
Bronnen Geraadpleegde Kaarten.....	11
Bijlage 1 boorbeschrijvingen.....	12

Samenvatting

In opdracht van IV-Infra b.v. heeft ArGeoBoor een verkennend en karterend booronderzoek uitgevoerd op langs een deel van de N217 (Kwakscheweg) te Oud-Beijerland. De aanleiding van het onderzoek is de verbreding van de N217. Het onderzoek is een vervolg op een reeds uitgevoerd bureauonderzoek. Hierin is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Omdat vermoedelijk een getijdegeul actief is geweest in het plangebied en de depositie van mariene zanden gepaard ging met erosie van oudere bodemlagen geldt een lage archeologische verwachting wat betreft archeologische waarden in de top van het Hollandveen uit de IJzertijd en de Romeinse tijd en voor archeologische waarden in de oeverzone van de Maas uit de Romeinse tijd en de Middeleeuwen.

In de bovengrond kunnen nog archeologische waarden uit de periode na 1557 n. Chr. verwacht worden. Het betreft hier mogelijk voorgangers van de huidige Kwakscheweg en evt. resten van een brug of een voorde over de Oud-Beijerlandsche Kreek en de voormalige kreek ter hoogte van de huidige Polderlaan. Eventueel zijn langs de Kwakscheweg nog resten van bewoning uit de Nieuwe tijd aanwezig.

Tijdens het verkennende en karterende booronderzoek is ten noorden van de N217 een boorraai gezet, bestaande uit zeven boringen met een onderlinge afstand van 35 m.

De ondergrond bestaat uit mariene zanden van het Laagpakket van Walcheren van de Formatie van Naaldwijk. Dit is een waarschijnlijk een grote zandplaat aan de monding van een getijdengeul geweest. Boven het zandpakket zijn in het westen en het oosten van het plangebied restgeulvullingen gevonden van de Oud-Beijerlandsche Kreek en een fossiele kreek, Polderlaankreek genaamd. In de bovengrond is tot 85 a 100 cm –mv omgewerkte grond aangetroffen. Waarschijnlijk bestaat de basis van dit pakket uit de berm of de onderkant van een wegdek uit de Nieuwe tijd. De top van het omgewerkte pakket is een recente bouwvoor.

Tijdens het booronderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Waarschijnlijk is in het plangebied in de Nieuwe tijd geen bewoning geweest of is het archeologische niveau uit de Nieuwe tijd verstoord geraakt door de aanleg van de N217. Daarom worden in het plangebied daarom geen intacte archeologische waarden verwacht.

ArGeoBoor adviseert om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Ondanks dat het onderzoek zorgvuldig is uitgevoerd, kan op basis van de aard van de onderzoeksmethode niet worden uitgesloten dat tijdens graafwerkzaamheden alsnog archeologisch resten worden aangetroffen. ArGeoBoor wijst erop dat men bij bodem verstorende activiteiten verplicht is om eventuele vondsten en grondsporen te melden bij de Minister van OCW conform artikel 53 van de Monumentenwet uit 1988. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Oud-Beijerland.

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van IV-Infra b.v. heeft ArGeoBoor een verkennend en karterend booronderzoek uitgevoerd op het adres N217 Kwakscheweg te Oud-Beijerland (gemeente Oud-Beijerland). De aanleiding van het onderzoek is de verbreding van de N217. Hierbij bestaat de kans dat de bodem geroerd wordt op plaatsen waar dit mogelijk nog niet eerder gebeurd is en eventueel aanwezige archeologische resten verstoord zullen gaan worden. Het onderzoek is een vervolg op een reeds uitgevoerd bureauonderzoek.¹

1.2 Doel en Vraagstelling

Het doel van het verkennend booronderzoek is het vaststellen van de bodemopbouw om uitspraken te kunnen doen over de aan-of afwezigheid van archeologische niveaus en mogelijke bodemverstoringen binnen het plangebied. De volgende vragen staan bij het onderzoek centraal:

- Wat is de bodemopbouw in het plangebied?
- Is de bodem nog intact?
- Zijn nog archeologische waarden te verwachten binnen het plangebied?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, zo ja welk type onderzoek?

Doel van het karterend booronderzoek is het opsporen van archeologische indicatoren in de bij het verkennend onderzoek aangetroffen archeologisch kansrijke lagen. Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3.²

1.3 Administratieve gegevens

Projectnaam	N217 Kwakscheweg te Oud-Beijerland
Toponiem:	N217 Kwakscheweg
Plaats	Oud-Beijerland
Provincie:	Zuid-Holland
Gemeente:	Oud-Beijerland
Opdrachtgever:	Iv-Infra bv
Contact persoon:	W. van der Marel e-mail: w.vandermarel@iv-infra.nl
Bevoegd gezag:	Gemeente Oud-Beijerland
Coördinaten plangebied	Oostzijde: 89110/425094 Westzijde:88809/425161
Oppervlakte en lengte	Ca. 0,5 ha, ca. 300 m
Kaartblad:	37G
Onderzoekmeldingsnummer:	63378
Onderzoeknr.	51068

¹ Beckers 2014

² SIKB 2010

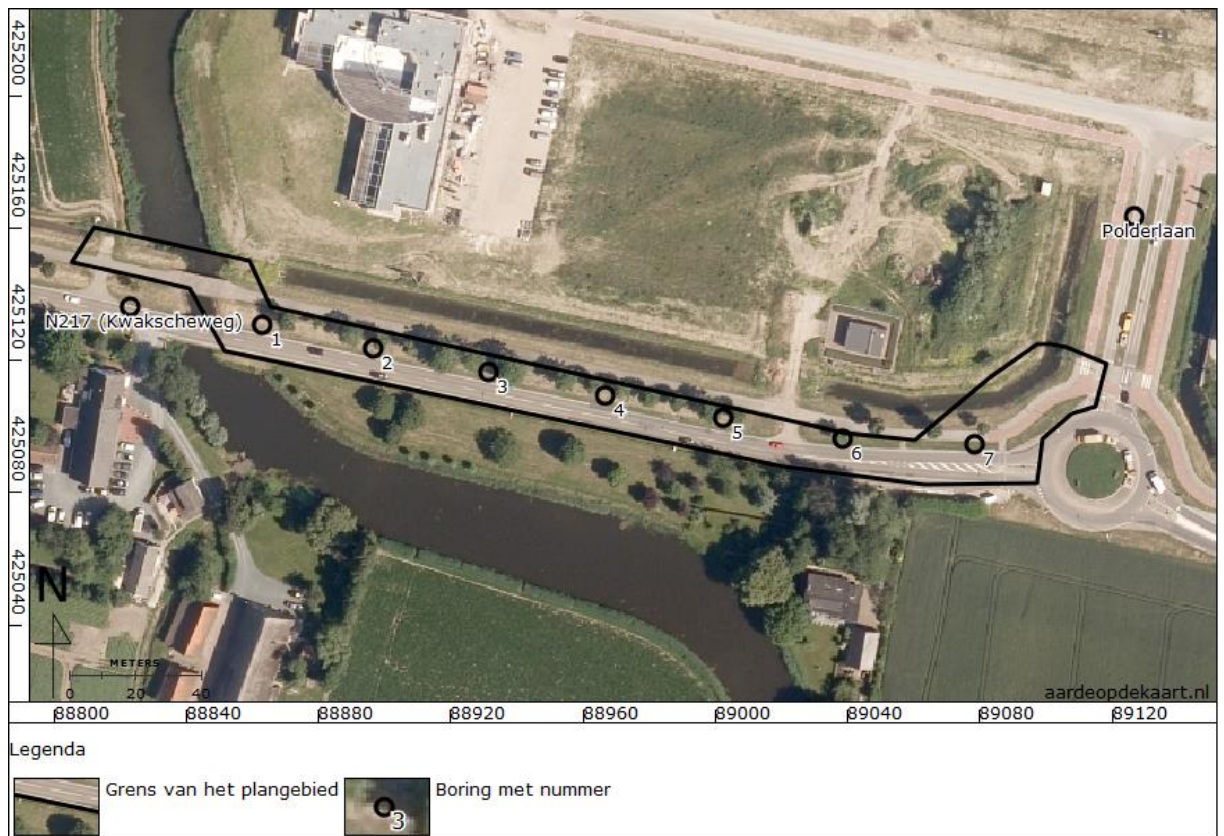
2 Gegevens plangebied

2.1 *Beschrijving plangebied*

Het plangebied ligt langs de Kwakscheweg, te Oud-Beijerland en reikt van de Oud-Beijerlandsche Kreek tot de rotonde van de kruising met de Polderlaan (ofwel N217, tussen hectometer paaltje 10.7 en 11.0). De totale lengte van het tracé is 350 meter. Het plangebied bestaat uit de berm, die zich bevindt ten noorden van de hoofdrijbaan en ten zuiden van het fietspad (noordzijde). Het westelijke deel van het plangebied bevindt zich ten noorden van de huidige fietsbrug over de Oud-Beijerlandsche Kreek. Bij de rotonde met de Polderlaan in de oostzijde bestaat het plangebied uit een strook van ca. 10 m breed. Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 0,5 ha. De bermen zijn begroeid met gras.

2.2 *Voorziene ontwikkeling*

De hoofdrijbaan van de N217 zal ter plaatse verbreed worden in noordelijke richting. Hierbij zal het bestaande kunstwerk vervangen worden door een ca. 1,5 m breder kunstwerk. De verwachte verstoringsdiepte bij deze ingreep is ca. 1 m –mv. Ten noorden van de fietsbrug over de Oud-Beijerlandsche Kreek wordt mogelijk een noodbrug aangelegd tijdens de vervanging van de bestaande fietsbrug. De noodzaak en wijze van aanleg van deze tijdelijke brug wordt door de nog te contracteren aannemer bepaald. Mogelijk wordt deze op draglineschotten gebouwd en het fietspad wordt dan tijdelijk in noordelijke richting verlegd. Deze ingreep heeft een verstoringsdiepte van minder dan 30 cm –mv. Ten noordwesten van de rotonde op de kruising van de N217 en de Polderlaan zal de huidige sloot in noordelijke richting worden uitgebreid als watercompensatie.



Afbeelding 2. Locatie van het plangebied op een luchtfoto uit 2011 met de boorlocaties.

3 Archeologische verwachting³

Volgens de archeologische beleidsadvieskaart van de Hoeksche Waard heeft het plangebied een hoge archeologische verwachting vanwege de ligging op de oever van de (Afgedamde) Maas. Archeologische booronderzoeken direct ten noorden en ten zuiden hebben echter aangetoond dat in de bovengrond mariene afzettingen van het Laagpakket van Walcheren aanwezig zijn en dat vermoedelijk een getijdegeul actief was in het onderzoeksgebied. De depositie van mariene sedimenten ging gepaard met erosie van oudere bodemlagen. Hierdoor geldt een lage archeologische verwachting wat betreft archeologische waarden in de top van het Hollandveen uit de IJzertijd en de Romeinse tijd en voor archeologische waarden in de oeverzone van de Maas uit de Romeinse tijd en de Middeleeuwen.

In de bovengrond kunnen nog archeologische waarden uit de periode na 1557 n. Chr. verwacht worden. Het betreft hier mogelijke voorgangers van de huidige Kwakscheweg en evt. resten van een brug of een voorde over de Oud-Beijerlandsche Kreek en de voormalige kreek ter hoogte van de huidige Polderlaan. Eventueel zijn langs de Kwakscheweg nog resten van bewoning uit de Nieuwe tijd aanwezig.

³ Beckers 2014

4 Archeologisch veldonderzoek

Het veldonderzoek is uitgevoerd op 26 september 2014 door dhr. I.S.J. Beckers (senior prospector). Omdat de werkzaamheden aan de watercompensatie plaatsvinden in reeds archeologisch vrijgegeven gebied en de werkzaamheden ten behoeve van de noodfietsbrug niet dieper dan 30 cm –mv zullen reiken en daarom geen consequenties zullen hebben voor het archeologisch bodemarchief, vereisen deze bodemingrepen geen vervolgonderzoek. Het veldonderzoek is dus alleen uitgevoerd ten behoeve van de verbreding van de N217.

4.1 *Methode*

Veldinspectie

Bij een veldinspectie wordt gelet op hoogteverschillen en andere zaken die van belang kunnen zijn voor de archeologische verwachting van het plangebied.

Verkennend en Karterend booronderzoek

In het plangebied is op zeven plaatsen gepoogd een boring te zetten (nrs 1/t/m 7). Zes van de boringen zijn geslaagd, in die zin dat ze tot dieper dan 1 meter konden worden doorgezet. Boring 6 is op 85 cm –mv op een ondoordringbare laag gestuit. De boringen zijn in de berm van de N217 gezet, ca. 1 m ten noorden van het wegdek, met een onderlinge afstand van 35 m. Voor het zetten van de boringen is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een guts met een diameter van 3 cm. De boringen zijn tot minimaal 200 cm –mv uitgevoerd. Twee boringen zijn dieper doorgezet tot 400 cm –mv voor het bepalen van de bodemopbouw in de diepere ondergrond. De opgeboorde grond is lithologisch beschreven conform de NEN 5104.⁴

De archeologisch belangrijke kenmerken en indicatoren, zoals genoemd in de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB) zijn, indien aanwezig beschreven.⁵ De X en Y coördinaten van de boringen zijn ingemeten ten opzichte van de lokale topografie met behulp van een gps met een maximale afwijking van 3 m.

4.2 *Resultaten*

Veldinspectie

Uit de veldinspectie zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen, die het veldonderzoek door middel van boringen hebben beïnvloed.

Verkennend en Karterend booronderzoek

De boorbeschrijvingen zijn opgenomen in bijlage 1. De boorlocaties zijn aangegeven in afbeelding 2.

⁴ Nederlands Normalisatie-instituut 1989

⁵ Bosch 2008

Bodemopbouw

Alle aangetroffen bodemlagen zijn kalkrijk. De diepe ondergrond van het plangebied bestaat in de boringen 1 t/m 5 uit matig grof, zwak siltig grijs zand. In dit pakket zijn schelpfragmenten en veenbrokjes aangetroffen. De top van dit pakket bestaat uit licht bruingrijs zand met roestvlekken. De bovenzijde van deze laag bevindt zich op een diepte van 90 tot 120 cm -mv. Waarschijnlijk is dit een restant van een grootschalige zee-inbraak of transgressie. In booronderzoeken ten noorden-, zuiden- en zuidwesten van het plangebied is dit pakket eveneens aangetroffen. Waarschijnlijk dateert deze inbraak uit de Late Middeleeuwen en maakte het plangebied toen deel uit van een grote zandplaat aan de monding van een getijdengeul.⁶ Tijdens het booronderzoek is binnen 400 cm -mv geen veenlaag aangetroffen. Naar verwachting zijn door de depositie van de mariene zanden de onderliggende bodemlagen geërodeerd, dit zou ook de veenbrokjes in het sediment verklaren. Geologisch gezien behoort dit pakket tot de Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren.

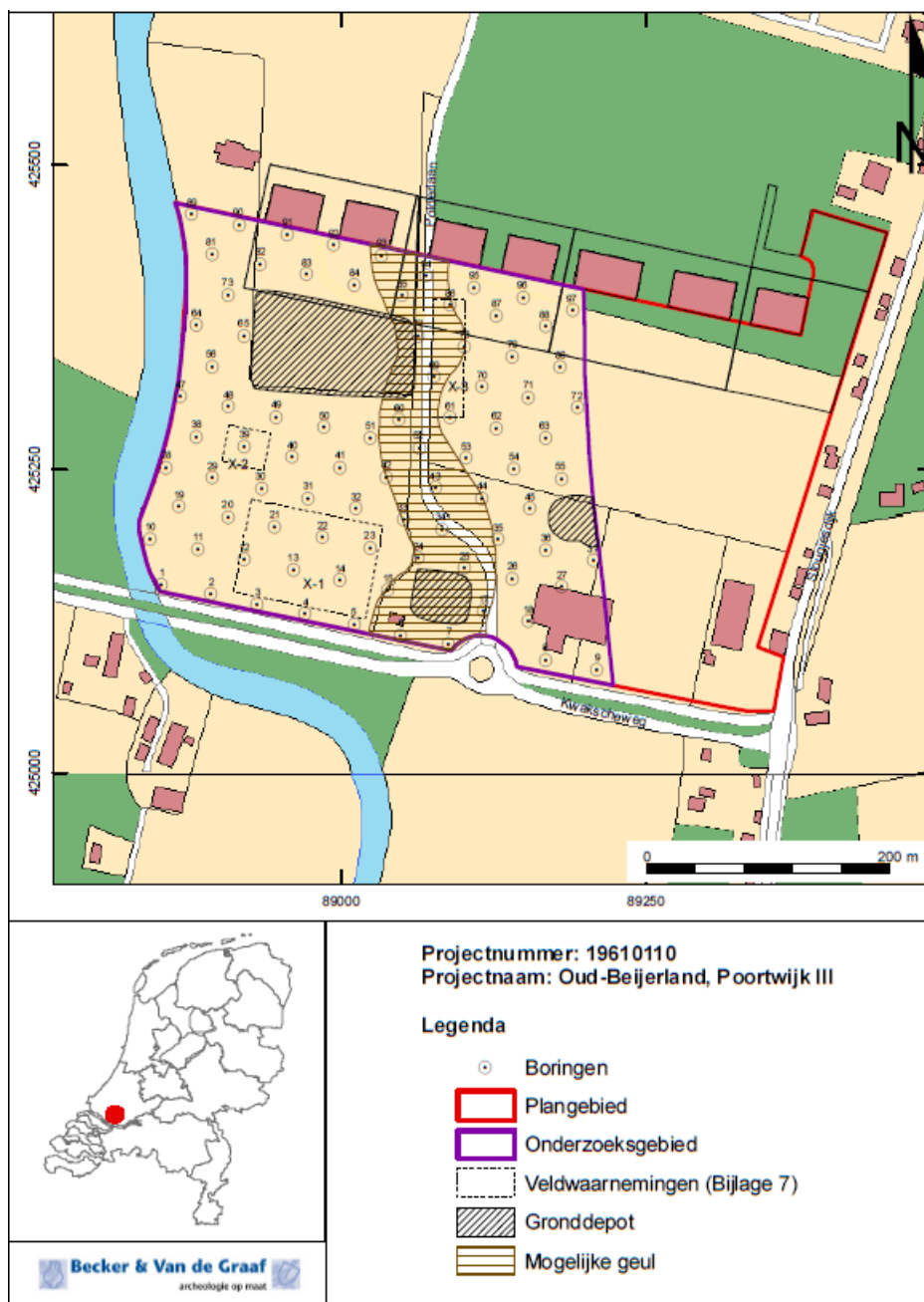
In boring 7 bestaat de diepe ondergrond tot ten minste 400 cm -mv uit grijze, sterk siltige klei. Dit pakket vertoont een gelaagde opbouw met zandlaagjes, veenlaagjes en humeuze banden. Verder bevat het pakket veenbrokjes en schelpresten. Dit pakket is geïnterpreteerd als restgeulvulling. Boring 7 ligt in het verlengde van de restgeul die in het booronderzoek ten noorden van het plangebied is aangetroffen (afb. 3).⁷ Op het historisch kaartmateriaal uit de 16^e tot en met de 18^e eeuw is op deze locatie een kreek afgebeeld als aftakking van de Oud-Beijerlandsche Kreek.⁸ Het betreft hier dus waarschijnlijk een verlande, soortgelijke kreek als de Oud-Beijerlandsche Kreek. Om in de toekomst deze fossiele kreek aan te duiden kan de naam Polderlaankreek gebruikt worden. In de boringen 1 en 2 is respectievelijk van 140 tot 230 -mv en van 120 tot 155 cm -mv een soortgelijk gelaagd pakket aangetroffen. Het betreft hier waarschijnlijk de geulvulling van de Oud-Beijerlandsche Kreek.

In boring 7 is van 85 tot 95 cm -mv een donkergrijze, matig humeuze, uiterst siltige kleilaag aangetroffen. Mogelijk betreft het een verlandingslaag gevormd na het droogvallen van de Polderlaankreek.

⁶ Nales 2010

⁷ Nales 2010

⁸ Beckers 2014



Afbeelding 3. Boorpuntenkaart van het booronderzoek direct ten noorden van het plangebied.
 Bron: Nales 2010.

De bovengrond bestaat uit uiterst siltige tot sterk zandige bruingrijze klei. Dit pakket is zwak tot matig humeus en heeft een scherpe ondergrens. In de basis (dieper dan 45-75 cm –mv) is dit pakket matig grindig. De top is bruin en geel gevlekt. In boringen 1 en 5 zijn in dit pakket enkele baksteenfragmenten aangetroffen. Het betreft hier omgewerkte grond, waarschijnlijk opgebouwd uit oeverafzettingen van de Oud-Beijerlandsche Kreek en de Polderlandkreek.

Het grind in de basis kan afkomstig zijn van een ouder nu bedekt wegdek. Vermoedelijk is het wegdek verstoord geraakt want de top van het pakket wordt geïnterpreteerd als recente bouwvoor. Het is waarschijnlijk dat de voormalige weg uit de Nieuwe tijd door de aanleg van de N217 verstoord is geraakt. In boring 7 is van 40 tot 85 cm –mv een laag zwak siltig, matig grof zand aangetroffen dat waarschijnlijk als bouwzand is opgebracht.

Archeologische indicatoren

Tijdens het booronderzoek zijn, naast het puin uit de nieuwe tijd geen archeologische indicatoren aangetroffen

Conclusies

- Wat is de bodemopbouw in het plangebied?

De ondergrond bestaat uit mariene zanden van het Laagpakket van Walcheren van de Formatie van Naaldwijk. Dit is een waarschijnlijk een grote zandplaat aan de monding van een getijdengeul geweest. In het zandpakket zijn in het westen en het oosten restgeulvullingen gevonden van de Oud-Beijerlandsche Kreek en een fossiele kreek, Polderlaankreek genaamd. De bovengrond bestaat uit omgewerkte grond.

- Is de bodem nog intact?

In de bovengrond is tot 85 a 100 cm –mv omgewerkte grond aangetroffen. Waarschijnlijk bestaat de basis van dit pakket uit de berm of de onderkant van een wegdek uit de Nieuwe tijd. De top van het omgewerkte pakket is een recente bouwvoor.

- Zijn archeologische waarden te verwachten in het plangebied

Waarschijnlijk is in het plangebied in de Nieuwe tijd geen bewoning geweest of is het archeologische niveau uit de Nieuwe tijd verstoord geraakt door de aanleg van de N217. Daarom worden in het plangebied daarom geen intacte archeologische waarden verwacht.

5 Aanbeveling/Selectieadvies

ArGeoBoor adviseert om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Ondanks dat het onderzoek zorgvuldig is uitgevoerd, kan op basis van de aard van de onderzoeksmethode niet worden uitgesloten dat tijdens graafwerkzaamheden alsnog archeologisch resten worden aangetroffen. ArGeoBoor wijst erop dat men bij bodem versturende activiteiten verplicht is om eventuele vondsten en grondsporen te melden bij de Minister van OCW conform artikel 53 van de Monumentenwet uit 1988. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Oud-Beijerland.

Literatuur

- Beckers, I.S.J. 2014. N217 (Kwakscheweg) te Oud-Beijerland, een bureauonderzoek. IVO-B rapport 1403. Alphen aan den Rijn.
- Bosch, H.J.A. 2008. Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1. Op basis van de Standaard Boorbeschrijvingsmethode 5.2. Deltares-rapport 2008-U-R0881/A.
- Nales, T. 2010. Archeologisch inventariserend veldonderzoek, Oud-Beijerland, Poortwijk III, Gemeente Oud-Beijerland. B&G Rapport 990. Noordwijk.
- Nederlands Normalisatie-instituut. 1989. Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters. Delft: Nederlands Normalisatie-instituut.
- SIKB. 2010. Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) Landbodems. Gouda.

Bronnen Geraadpleegde Kaarten

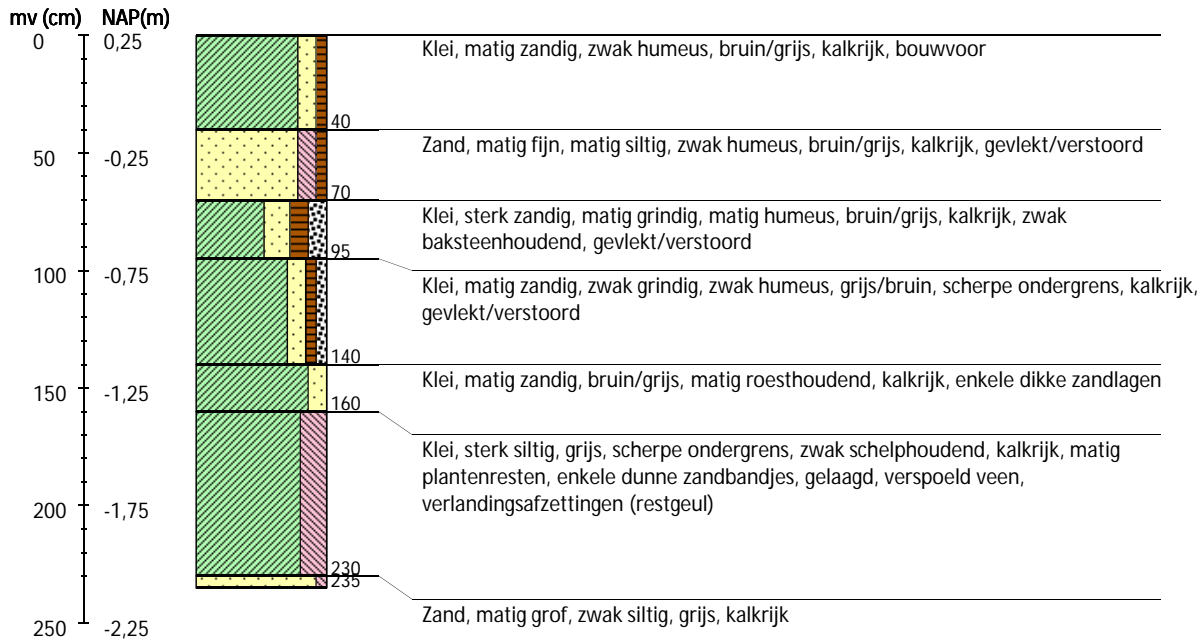
- Kadaster 2012: Topografische ondergrond van Nederland schalen 1: 25.000.
<http://www.kadaster.nl/top10nl> (open data).

Bijlage 1

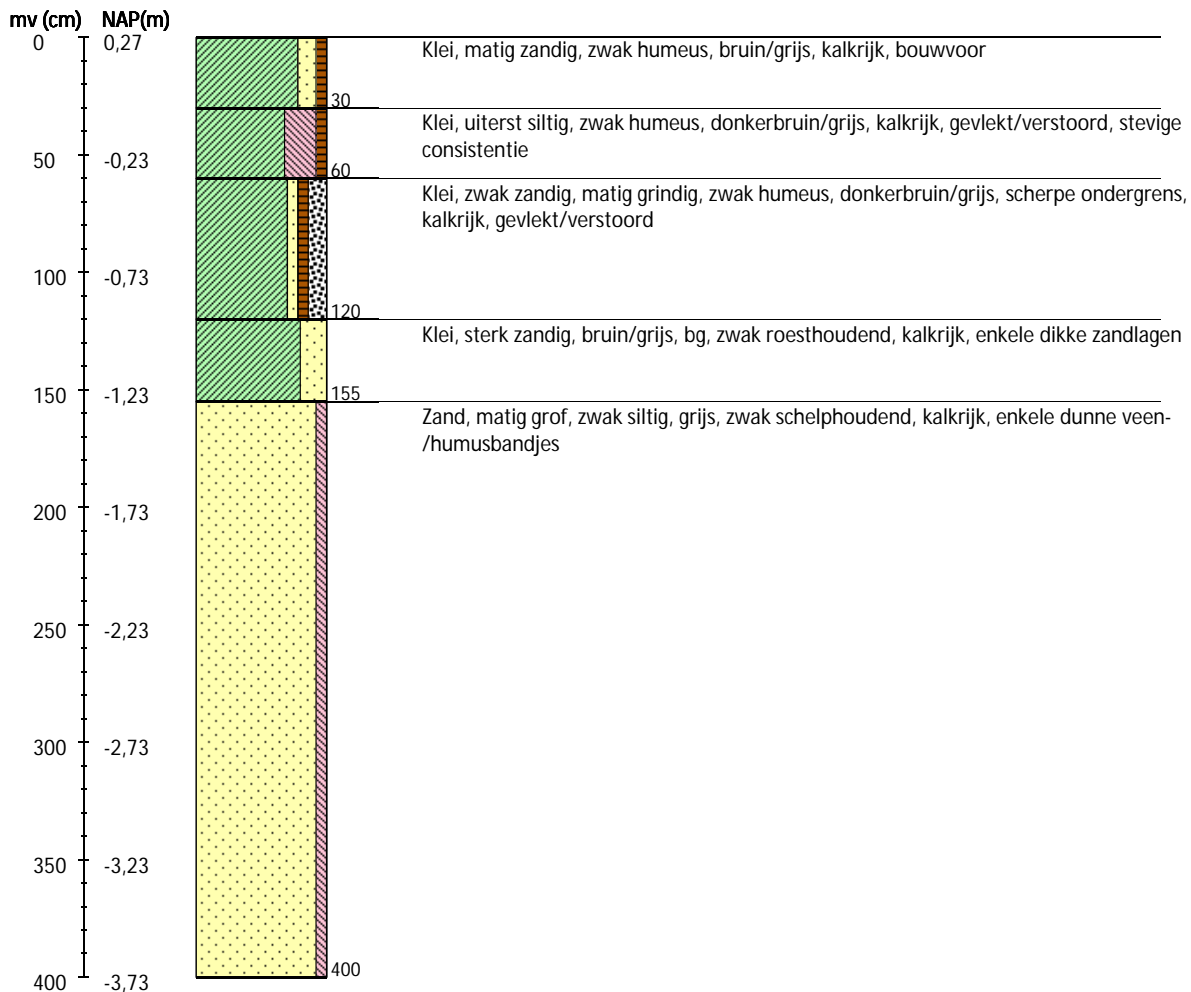
boorbeschrijvingen

N217(Kwakscheweg) te Oud-Beijerland

Boring 1 RD-coördinaten: 88863/425133

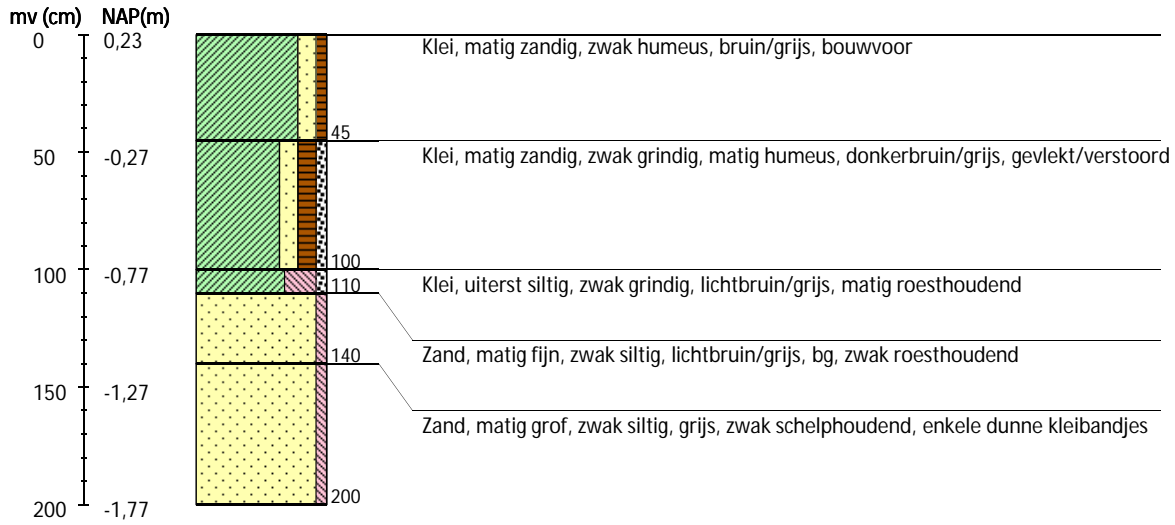


Boring 2 RD-coördinaten: 88897/425126

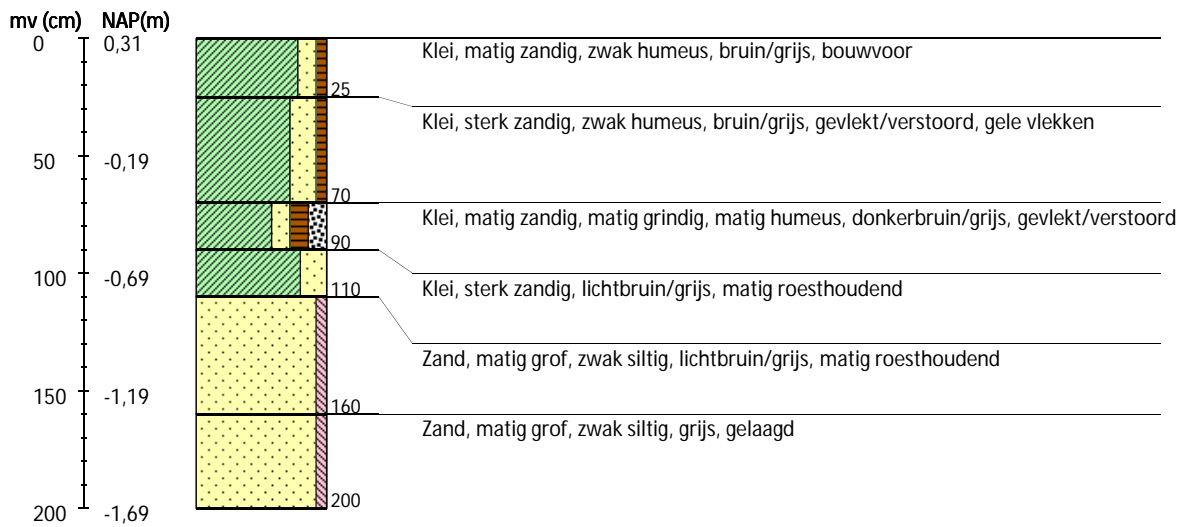


N217(Kwakscheweg) te Oud-Beijerland

Boring 3 RD-coördinaten: 88932/425119

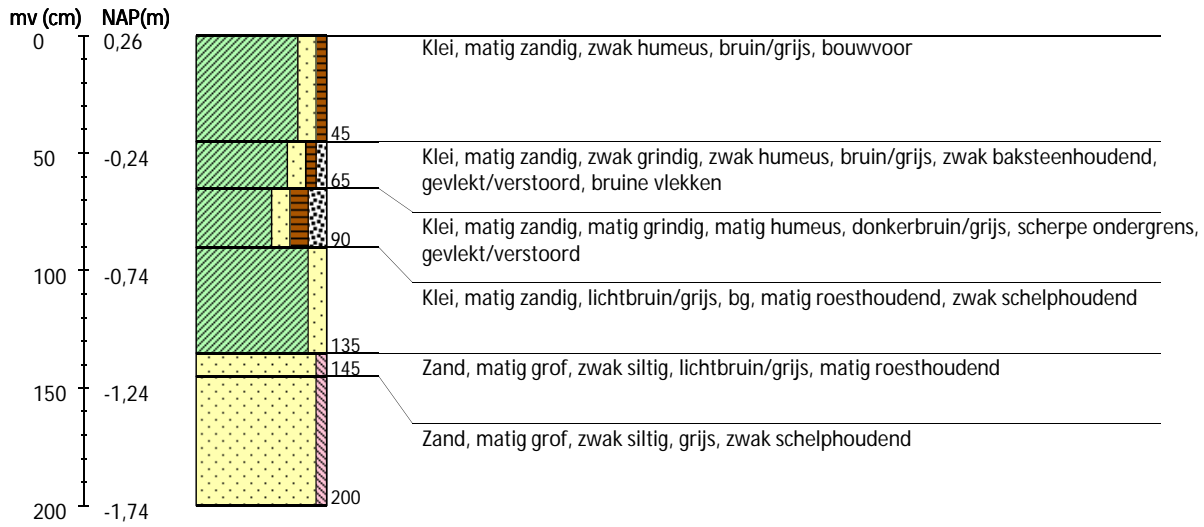


Boring 4 RD-coördinaten: 88967/425111

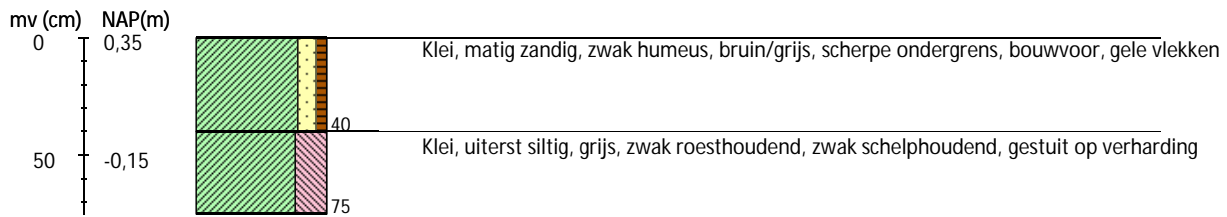


N217(Kwakscheweg) te Oud-Beijerland

Boring 5 RD-coördinaten: 89003/425103



Boring 6 RD-coördinaten: 89039/425097



N217(Kwakscheweg) te Oud-Beijerland

Boring 7 RD-coördinaten: 89079/425096

